

Handläggare: Eva Svedman
Telefon: 508 10 320

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
Sammanträde 2009-05-14

Förslag till ny alkohollag SOU 2009:22, dnr 001-601/2009

Förvaltningens förslag till beslut

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om *En ny alkohollag* SOU 2009:22 och översänder detsamma till kommunstyrelsen.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Anna-Lena Christensson Österberg
avdelningschef

Sammanfattning

Östermalms stadsdelsförvaltning svarar i ärendet på en remiss från kommunstyrelsen angående ett förslag från regeringen/socialdepartementet om *En ny alkohollag*.

Stadsdelsförvaltning anser att förslaget till ny alkohollag ska godkännas i sin helhet. Förvaltningen menar att förslaget förhoppningsvis kan bidra till att konsumtionen av alkohol minskar generellt och i synnerhet bland unga människor.

Förvaltningen vill ändå påtala att kommunens uppdrag, enligt förslaget, att till länsstyrelsen tillhandahålla en tillsynsplan är oklart och bör preciseras. Specifikt gäller detta på vilka utskänknings- och försäljningsställen tillsyn ska utföras, och hur ofta. Uppdraget kan komma att kräva extra resurser. Idag ansvarar förvaltningen enbart för tillsyn i samband med ansökan om serveringstillstånd.

Bakgrund

Till Östermalms stadsdelsförvaltning inkom 2009 03 19 en remiss från kommunstyrelsen angående ett förslag från regeringen/socialdepartementet om *En ny alkohollag*. Remisstiden sträcker sig fram till den 20 maj. Remissen har sänts till 135 remissinstanser över hela landet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen i samverkan med avdelningen för Barn och Ungdom. Ärendet har behandlats i det lokala handikapprådet 2009 04 29 och i förvaltningsgruppen 2009 05 05. Ärendet har även sänts 2009 05 05 till berörda inom landstinget för kännedom.

Ärendet

I september 2007 fick stadsrådet Maria Larsson i uppdrag av regeringen att utse en utredare till att göra en total översyn av alkohollagen. Som särskild utredare förordnades Anita Werner. Utredningen har antagit namnet Alkoholutredningen.

I det följande redogörs för de huvudsakliga förändringar som föreslås i utredningen.

Definitioner av alkoholdrycker återfinns i 1 kap. Definitionerna

har betydelse främst för meddelande av tillverknings- och serveringstillstånd.

I syfte att i någon mån anpassa reglerna till lagen föreslås att beteckningen vin reserveras för alkoholdrycker som har framställts genom jäsning av druvor eller druvsaft. Vad som sägs om vin ska emellertid gälla även andra alkoholdrycker utom öl och starköl under förutsättning att alkoholvolymen uppgår till högst 22 procent. Drycker med högre alkoholhalt betecknas som spritdrycker. Den praktiska skillnaden i förhållande till vad som nu gäller är obetydlig.

Tillverkning behandlas i 2 kap. Beträffande vad som gäller för sådan föreslås inga andra ändringar än att vid tillämpning av sanktionssystemet ska varning vara ett förstahandsalternativ. I allvarigare fall får dock återkallelse ske utan föregående varning.

Allmänna bestämmelser för försäljning och utlämnande av alkoholdrycker

finns i 3 kap. Här föreslås att kommersiell förmedling av försäljning av starköl, vin och spritdrycker ska bli förbjudet då denna typ av verksamhet i längden kan utgöra ett hot mot detaljhandelsmonopolet. Förbudet ska dock inte gälla transporter. Överträdelse ska kunna bestraffas som olovligt anskaffande av alkoholdrycker.

Förvaltningen anser att ett förbud mot kommersiell förmedling av starköl, vin och spritdrycker är nödvändigt, dock inte enbart som ett hot mot detaljhandelsmonopolet, såsom i förslaget, utan även att kommersiell förmedling sannolikt kan ses som ett hot mot arbetet att minska alkoholkonsumtionen, inte minst hos unga människor.

Beträffande de i lagen uppställda åldersgränserna för utlämnande av alkohol till ungdomar har ett förtydligande gjorts så att det klart framgår att det som huvudregel är förbjudet att bjuda en underårig på alkoholdryck, men att detta kan vara tillåtet under förutsättning att det står klart att det inte kan vara till skada i den aktuella situationen.

Förvaltningen anser att ett förtydligande av åldersgränserna av utlämnande av alkohol är bra och att det är förbjudet att bjuda underårig på alkoholdryck. Men förvaltningen instämmer inte i förslaget att det kan vara tillåtet under vissa förutsättningar där det står klart att det inte kan vara till skada i den aktuella situationen. Förvaltningen menar att överhuvudtaget ska inte underåriga ungdomar tillåtas dricka alkohol då det är mer en fråga om attityd till drickande än om risk för skada i en aktuell situation. Attityden till, i det här fallet alkohol till underåriga, inverkar i hög grad på de ungas drickande. Det kan även bidra till att sända fel signal till tonårsföräldrar; att måttlig konsumtion av alkohol är okej. Forskningen visar att föräldrar med restriktiv syn kring alkoholo, har tonåringar som dricker i betydligt mindre utsträckning, än föräldrar som är mera positivt inställda till alkohol. Vidare ställer sig förvaltningen frågande inför; Hur och vem som avgör om risk för skada finns?

Partihandel och införsel regleras i 4 kap. Regler om s.k. privatinförsel som sker genom yrkesmässig befordran eller annan oberoende mellanhand har behandlats i utredningens delbetänkande, SOU 2007:113.

Detaljhandel regleras i 5 kap. och behandlas i en allmänna motiveringen under avsnitt 8 främst beträffande frågan om s.k. gårdsförsäljning, dvs försäljning av starköl, vin och spritdrycker direkt från tillverkaren till konsumenter. Det framläggs inte något förslag om att sådan försäljning ska tillåtas.

För detaljhandel med s.k. folköl föreslås smärre förändringar. Det ställs i lagtexten ett uttryckligt krav på att personalen ska ha nödvändiga kunskaper om alkohollagstiftningen, detta främst för att få ålderskontrollen att fungera bättre. Liksom hittills ska anmälan ske till kommunen när ölförsäljning påbörjas, men det införs en sanktion, böter, om denna skyldighet inte fullgörs.

Förvaltningen anser att det är bra att en sanktion införs avseende skyldigheten att anmäla ölförsäljning till kommunen. Förvaltningen menar att skyldigheten att anmäla efterlevs relativt väl, men inte kontrollen av legitimation, för att inte riskera att sälja öl till underåriga. Förvaltningen är tveksam till att all butikspersonal verkligen får de lagstiftade kunskaper som krävs för att känna sig trygga i alkohollagstiftningen och med den skyldigheten att kräva legitimation.

Marknadsföringsreglerna har fått ett eget kapitel, kap. 6. Utvecklingen av främst reklam på Internet har föranlett vissa ändringsförslag. De bestämmelser som gäller vad framställning i bild får innehålla har utvidgats till att gälla annonsering även i andra medier än periodiska skrifter. Vidare har, med hänsyn till att dagstidningarna numera som regel kommer ut i tabloidformat, den högsta tillåtna annonsstorleken i periodiska skrifter reduceras till 950 spaltmillimeter.

Serveringstillstånd och andra frågor som rör servering är det mest omfattande avsnittet i betänkandet och det som innehåller flest förslag till förändring. Förutom några allmänna bestämmelser som är gemensamma för olika tillstånd har de samlats i ett kapitel, kap7.

Tillstånd att servera starköl, vin och spritdrycker ska liksom hittills meddelas av kommunen. Som en nyhet föreslås att cateringföretag som bedriver verksamhet för servering i slutna sällskap ska kunna få stadigvarande tillstånd. Det ska bli obligatoriskt för kommunerna att utfärda riktlinjer som tydligt anger vad som gäller beträffande serveringstillstånd.

För att åstadkomma större likformighet mellan kommunerna föreslås att Statens folkhälsoinstitut (FHI) ska få i uppdrag att i samråd med Sveriges kommuner och landsting (SKL) utarbeta modeller för riktlinjer samt se över blanketter och andra ansökningshandlingar som krävs.

Kraven på sökandens kunskaper om alkohollagstiftningen skärps. Den som söker serveringstillstånd ska som huvudregel ha genomgått av FHI godkänd examination.

Det fastslås att det är tillåtet för tillståndsinnehavare att under vissa förutsättningar utnyttja gemensamma utrymmen för servering.

Kraven på köksutrustning har fått en annan utformning. Det föreslås att ett serveringställe ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat och ha ett varierat matutbud. Med denna formulering blir det möjligt för t.ex. sushirestauranger eller restauranger som uteslutande serverar vegetarisk mat att få tillstånd att servera alkoholdrycker.

För tillfälliga tillstånd och för cateringstillstånd ställs något lägre krav.

Regeln om brandskydd föreslås omfatta även lokal som används för servering till slutna sällskap av den som har stadigvarande serveringstillstånd.

Kraven på personal och personalkontroll har förtydligats och i viss mån skärpts. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år. Köks- och serveringspersonal ska vara anställd av tillståndshavaren eller inhyrt bemanningsföretag. Detta ska även gälla annan personal som är av betydelse för ordning och nykterhet, t.ex. entrévärdar. Undantag görs för ordningsvakter som är förordnade av Rikspolisstyrelsen eller polismyndighet, då dessa vakter ändå står under kontroll.

Skyldigheten att föra kassaregister utvidgas till att omfatta alla som har serveringstillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande till slutet sällskap eller bedriver verksamhet i eller i anslutning till serveringsstället. Detta innebär att även tillfälliga tillstånd till festivaler och liknande omfattas. Vidare kommer t.ex. uthyrda verksamhetsgrenar av en restaurangrörelse som har serveringstillstånd, t.ex. en från tillståndshavaren fristående garderobsverksamhet, att omfattas av kravet på kassaregister.

Förslagen förutsätter ändring i lagen (2007:592) om kassaregister, vilket föreslås.

Liksom hittills ska det vara upp till kommunen att för varje enskilt fall bestämma vilka öppettider som ska gälla vid alkoholservering. Vissa begränsning föreslås dock; Servering utanför den s.k. normaltiden, kl. 11.00-01.00, ska kunna medges till längst kl. 03.00. Den absoluta regeln ska inte gälla för rumsservering.

För att inskräpa vikten av tillsyn föreslås att kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska till länsstyrelsen. Sanktionssystemet har förändrats så att varning ska bli den normala påföljden framför återkallelse vid överträdelse av lagen eller vad som i övrigt gäller för tillståndet. För lindrigare fall införs en ny påföljd, erinran. Återkallelse bör övervägas om den som fått en eller flera varningar inte rättat till de förhållanden som föranlett varning. I vissa fall, t.ex. vid brottslighet, måste dock återkallelse kunna ske utan föregående varning.

Förvaltningen anser att samtliga förslag avseende serveringstillstånd är bra och genomtänkta och bör kunna inverka på ett sådant sätt i branschen att mindre seriösa näringsidkare sorteras bort. Dock är förvaltningen något undrande över kommunens uppdrag att upprätta en tillsynsplan som ska till länsstyrelsen. Idag ansvarar kommunen för tillsyn vid ansökan om serveringstillstånd. Det står ingenting om vad planen ska innefatta avseende kommunens ansvar.

Mässor och liknande arrangemang med provning och avsmakning av alkoholdrycker för allmänheten ska kunna tillåtas under förutsättning att det på mässområdet finns tillgång till lagad mat. Det krävs dock att varje utställare ska ha serveringstillstånd. Härutöver får vinprovning inte tillåtas i vidare mån än vad som nu gäller.

Buteljering och kryddning av brännvin för servering på den egna restaurangen ska kunna tillåtas efter särskilt tillstånd.

Straffbestämmelser återfinns i 10 kap. och är oförändrade så när som på tillägg att kommersiell förmedling av försäljning, med undantag för transporter, liksom underlåtenhet att anmäla ölförsäljning ska bli straffbart.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Östermalms stadsdelsförvaltning anser att förslaget till ny alkohollag ska godkännas i sin helhet. Förvaltningen menar att förslaget förhoppningsvis kan bidra till att konsumtionen av alkohol minskar generellt och i synnerhet bland unga människor.

Förvaltningen vill ändå påtala att kommunens uppdrag, enligt förslaget, att till länsstyrelsen tillhandahålla en tillsynsplan är oklart och bör preciseras. Specifikt gäller detta, på vilka utskänknings- och försäljningsställen tillsyn ska utföras, och hur ofta. Uppdraget kan komma att kräva extra resurser. Idag ansvarar förvaltningen enbart för tillsyn i samband med ansökan om serveringstillstånd.

Bilagor

1. Remissen om en ny alkohollag, (SOU 2009:22)